

Ungdomar belönades flyr ej landsorten

Nordmalings hushållsgille har hållit årsmöte i Tallberg bygdegård. Förhandlingar med val av funktionärer, m.m. utdelning av premium till duktiga hemmasöner och döttrar, instruktiva föredrag av hem- och jordbrukskonsulenter samt fältvandring bland klöver, timotej och åkertegar ingick i programmet.

Det var första gången som Tallberg stod som inbjudare och värdar till hushållsgillet årsmöte inom Nordmalings kommun. I ett anförande av byns allt i allo, hemmansägare Evert Molin framkom att byn har anor från 1748, då en yngling för första gången bar rågen i ryggsäcken till bygden, bröt mark, odlade och sådde. Sen dess har jordbruksnäringen expanderat och Tallberg har nu 27 bönder som sköter sin jord förnöjt och rationellt. Herr Molin hade inte heller några som helst farhågor för byns framtida existens. Intresset för modernäringen är stort och samspelet och enigheter står i särklass.

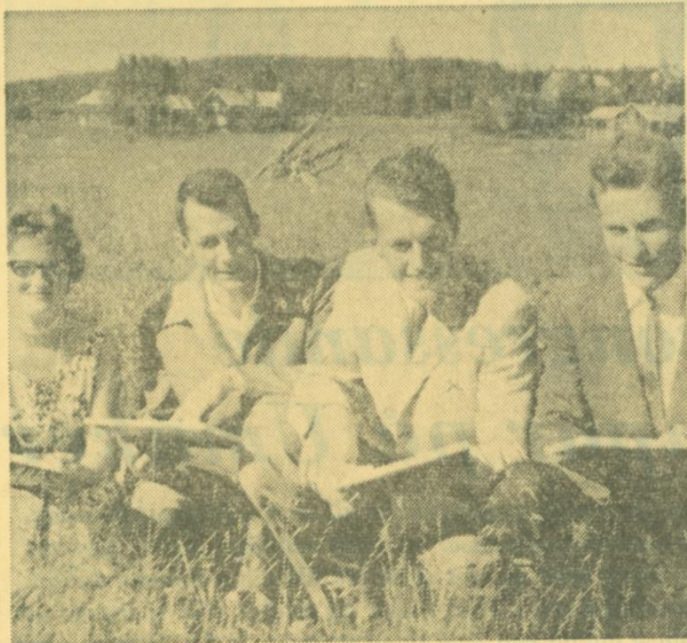
Förhandlingarna leddes av gillet ordförande, föreståndaren Harald Mörtzell, Strömsör. Den avgående styrelsen omvaldes för framförvaranden tidsperiod, åren 1960-64 och består av: Harald Mörtzell, Strömsör, gillet ordförande, Kjell Lundgren, Brattsbacka, vice ordföranden, Albert Abramsson, Gräsmyr, kassör, Algot Sahlström, Gamla Nordsjö, Ivar Wiglov, Nordmaling, Revisorer blev Artur Österlund och Sune Johansson från Gräsmyr. Till att bevaka studieintresset valdes Evert Molin, Tallberg.

Belöning för god arbetsinsats inom jordbruket tilldelades sex ungdomar som i stället för flykten från landsbygden stannade hemma vid föräldrarnas jordbruk, nämligen: Maj-Britt Lundström, Hörnsjö, Rolf Hellberg, Brattsbacka, Lennart Grundström, Mullsjö, Gunnar Lundström, Gräsmyr, Ingrid Lundström, Gräsmyr och Sixten Lundström, Hörnsjö. Belöningen utgick i form av diplom och två silverskedar i lappmodell till varje pristagare. Ordföranden och kassören utdelade belöningarna.

Efter pristodelningen hölls två intressanta föredrag som i efterhand skapade diskussionslusta bland publiken.

Hemkonsulenten Karin Dahlgren, Umeå, analyserade lantbrukarhustruns alltmer krävande uppgifter och ansåg det mera lönande för ett jordbruk att köpa tvättmaskinen före gödselspridaren.

Jordbrukskonsulent Martin Johanssons föredrag höll sig kring "bondens skördade energi". Konsulenten framhöll att växtodling kommer att i alla tider bedrivas hur långt utvecklingen än går. I anslutning här till talade han om växtodlingens A och O, att så och skörda i rätt tid.

Fyra av de belönade ungdomarna fr. v. Maj-Britt Lundström, Hörnsjö, Rolf Hellberg, Brattsbacka, Lennart Grundström, Mullsjö, Gunnar Lundström, Gräsmyr.

Kryss för Nordmaling mot Rundvik

Nordmaling (VK) Nordmalings IF hade på fredagsaftonen inbjudit IFK Rundvik till en vänskapsmatch på Bruksvallen i Olofsfors. Att matchen gick i Olofsfors beror på att Nordmaling för närvarande saknar fotbollsplan.

Resultatet i vänskapsderbyt blev 1-1 sedan Nordmaling i halvtid haft en ledning med 1-0. Det målet gjorde högeryttern Kjell Agren i 30 min. sedan han påpassligt tagit hand om en felaktigt lagd rundviksfrispark.

Spelet under första halvleken var jämnt fördelat. Rundvik hade fina utsikter att kvittera. Blå var i slutet på halvleken forwards vid två tillfällen fria med målvakten men bollen gick utanför.

Andra halvleken bjöd ej på samma tempo som den första. Längre såg det också ut som om Nordmaling skulle vinna derbyt men under en rundvikspress i halvlekens senare del kom äntligen ett välförtjänt mål som gav kvittering till 1-1. Rundviks John Eriksson drog upp ett anfall, varvid vänsteryttern Ture Ottosson fick en passning som han sköt hårt i mål utan chans för nordmalingsmålvaakten Brandberg.

I gästande rundvikslaget, som spelade med en del reserver, var centerhalven Bo Hammarström mycket bra. Reservmålvaakten Olle Wård gjorde även en bra insats.

I Nordmaling var vänsterbacken "Kino" Ahlgren och högeryttern Kjell Agren de bästa och division-III-målvaakten Brandberg som man lånat från Sandvik spelade naturligtvis säkert men fick aldrig tillfälle att visa sig på styva linan. Därtill var rundviksskotten för få.

Karl Johan Jonsson, Rundvik, dömd matchen bra.

DÖDSFALL 2/7 1960

Elsa Larsson, Öre, Häknäs. På Nordmalings sjukstuga avled på fredagen efter endast några dagars sjukdom fru Elsa Larsson, maka till byggnadsarbetaren Karl Larsson, Öre, Häknäs. Hon var 49 år och sörjes förutom av maken av sex barn.

Fru Larsson var född i Sörbyn. Före sitt giftermål 1933 hade hon olika platser i bygden och lärde sig även sömnad. Efter sitt giftermål har hon helt ägnat sig åt det egna hemmet och har gjort sig känd som en duktig hemmets kvinna. Under en lång följd av år har fru Larsson varit aktiv inom Öre Lutherska missions- och ungdomsförening.

2 juli 1960

Nordmalings fäder beviljade 60.000 till stiftelsehus

Trots beslut om ny brännugn i Leduåfors och nya brännropar i Norrfors och Nyåker blev det inga heta diskussioner i Nordmalings kommunalfullmäktige på torsdagen. Inte ens ett överklagande av fullmäktiges tidigare beslut om inköp av skolbuss för Gräsmysrområdet utlöste någon debatt. Här hade landstingsman Rudolf Nilsson hos länsstyrelsen yrkat på ett undanröjande av fullmäktiges beslut. Fäderna vidhöll dock sitt tidigare ställningstagande utan reservationer och voteringar.

Stiftelsen Nordmalingshus begär om förskottsanslag på 60.000 kronor för att klara byggnationen av nya stiftelsehuset i Rundvik bifölls. Ordföranden i nya permanenta byggnadskommittén tillerkändes 600 kr i årsarvode. De kommunala befattningshavarna fick sina löner justerade enligt central överenskommelse.

Levar va-projekt får sextio procent i statligt bidrag för projekteringsarbetet, dock högst 9.000 kr. Det blev anslag på en hemställan från Karl Lundberg, Mjösjöby, att få förvärva därvarande skoltomt Mjösjö 2:57 och 2:7. Borgen beviljades Hörnsjö va-förening på 250.000 kr och kommunen söker hos Kungen tillstånd för borgensåtagandet.

Enskilda vägen AC 593 Hörnsjö-Åbrånet-Holmbacka tillerkändes 9.420 kr i kommunalt bidrag. Bäckstrands vägsamfällighet i Brattsbacac 793 u, med bro över järnvägen fick 14.250 kronor av kommunen, och för vägen ut till gårdarna i Stavsjöholm, ac 576 b, blev det 8.400 kr.

Inget intresse för tingshuset i Nyåker

Förslaget om ett eventuellt kommunalt förvärfv av gamla tingshuset i Nyåker hade utretts av herr J. A. Wiklund och Gottfrid Hörnsten. De

fann projektet föga tilltalande. Kommunalnämnden var också enig i sitt beslut att avstå från fastigheten.

Evert Molin i Tallberg tyckte att utredningen var ensidig och hade även svårt att förstå kommunalnämndens kallsinnighet. Men fäderna delade i stort nämndens uppfattning och tingshuset får vara för kommunens del.

Läkarmottagningen i Nordmaling, liksom läkarbostaden, får repareras för 13.127 kr.

Brattsbacca idrottsförening, som begär 5.000 kr i kommunalt anslag, får 3.000 kr varav hälften utbetalas innevarande år och resten under 1961.

Bostadstillägg för änkor fastställdes

Hemsamariter i Nordmaling vill ha påökt

Nordmalings kommunalnämnd valde vid sammanträde på torsdagen nya tjänstemän på kommunalkontoret. Valet av kommunalbyggmästare bordlades till nästa vecka, men till kanslibiträde på kommunalkontoret valdes nuvarande kassörskan Eva Öberg och till kassörska efter henne fröken Solveig Rönneberg.

Två skrivbiträdestjänster är lediga och kommunalkamreraren och kommunalnämndens ordförande fick i uppdrag att utse dessa bland nuvarande sökande till kanslitjänsten.

Hemsamariterna har begärt löneförhöjning, från nuvarande 2:50 till 3:- kr per timme. Lönenämnden får utreda.

Ansökan om bostadsförbättringslån tillstyrktes för Rolf Nordstrand, Hörnsjö, Gust. Sigfrid Jakobsson, Hörnsjö, Gust. Sigrifd Jakobsson, Stenberg, Nils Tjärnström, Öre, Anna Söderström, Nyåker, Artur Strömdahl, Brattfors, Bror Berggren, Nordmaling. Vidare tillstyrker förmedlingsorganet att bilmontör Sune Westman, Nordmalings mcp. får övertaga en av de nybyggda fastigheterna inom kvarteret Spelmannen och som nu ägs av Arne Nygren.

LEVAR

Prima hö på rot, säljes i lotter.
Mest 1:a och 2:a års vallar

Ivar Öberg, Levar
Tel. 319, Nordmaling (efter kl 1900).

Min älskade maka, vår snälla mamma

Elsa Larsson

* 11/10 1910

har lämnat oss efter endast några dagars sjukdom, i full förvisning om sin själs frälsning. I vår sorg deltagar, aldrig fader, syskon, släkt och många vänner.

Öre, Håknäs den 1/7 1960.

KARL LARSSON

Torsten och Sarah

Per-Olov

Lennart och Nanna

Thomas

Birgitta

Karin

Sixten

Kerstin

O, gråt icke maka och sörj icke barn, ej syskon, vänner och grannar men låt vännen Jesus Edra hjärtan få, då skola vi snart få återse varandra.

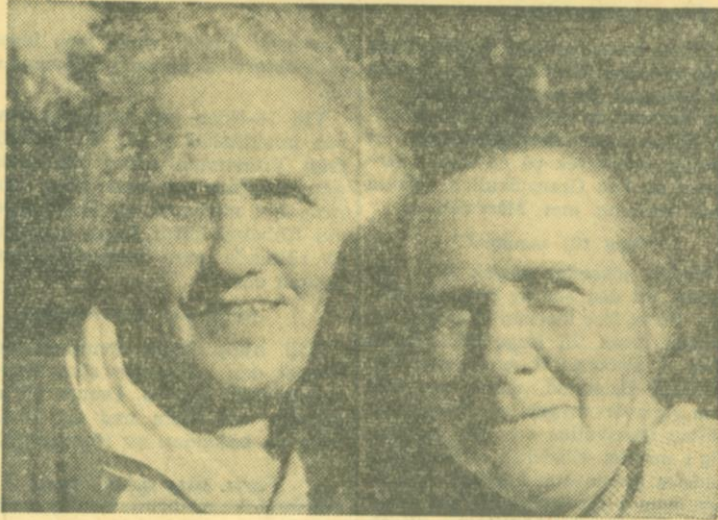
Hennes sista sång:
Sionstoner 272, v. 5.

Jordfästningen äger rum i Nordmalings kyrka, söndagen, den 10/7 efter högmässans slut. De som med sin närvaro önskar hedra den bortgångnas minne, inbjudes till Gamla prästgården efter begravningsakten. I stället för blommor, tänk på EFS mission.

2/7
1960

Bredviksfru hemma efter 50 Amerikaår

Hulda Karlsson tillsammans med "lillsystern" Elna Wikman utanför fädernehemmet i Bredvik.

Verkligt storfrämmande fick syskonen Oskar och Elna Wikman, Bredvik, Nordmaling, för en tid sedan. System Hulda, gift Karlsson, kom hem på besök efter att i 50 år ha varit bosatt i Amerika. 1910 lämnade hon sin fädernebygd, för övrigt samma dag som hon fyllde 19 år.

— Det känns skönt att åter få gå på jordebacken, där man är född, tycker fru Karlsson från Boston. Hur det än är vill man gärna komma hem och se sin barndomsbygd även om mycket har förändrats på alla dessa år. Men jag har ju mina syskon här och många barndomsvänner. Sen är det intressant att se hur det har utvecklats i hemlandet. Det har ju byggts fantastiskt sen jag åkte, Stockholm och Göteborg har blivit riktiga storstäder. Här på landsbygden, syns det att välståndet har ökat massivt, även om det måste sägas att det är lättare att känna igen sig tex här i Bredvik än ute i samhällena och städerna. Många av de gamla gårdarna i byn finns ju kvar.

Fru Hulda Karlsson är änka sen 1953. Maken, som i 38 år varit förman vid Allis Chalmers traktorfabrik blev offer för trafikdöden. Men hon har sina två söner Herbert, 45 år och förman vid ett stort bageri samt Ivar 37 år och rörentreprenör, gifta och bosatta i Boston.

Från de första åren i Amerika fram till de allra senaste har fru Karlsson, fränsett kortare uppehåll, varit ute i förvärvsarbete. Efter att första åren ha arbetat i olika familjer kom hon in vid sjukvården och har varit något av en hemsjuksköterska. Arbetet har varit hennes sto-

ra intresse. Hon är pigg och vital som få i sin ålder och det är knappt man kan tro att hon verkligen är 69 år.

Det var ursprungligen fem syskon som växte upp i det wikmanska hemmet i Bredvik. Av dem drog Hulda, näst äldst i kullen, först västeröver. Några år senare följde äldsta systern Ida hennes exempel. Ida, nu 71 år, är gift Jakobsson och har även hon det mycket bra i Amerika, men är inte så stark till hälsan att hon vågade sig på en resa hem till Sverige. En av de fem syskonen, Anselm, vilken tillsammans med syskonen Oskar och Elna drivit fädernegården, gick bort förra året.

God sammanhållning

— Det är klart att vi svenskar som kom över till Amerika höll ihop under de första åren och gör det väl än om inte i samma utsträckning. Vi samlades i olika svenska föreningar och det var på så sätt jag blev bekant med Julius, som lämnat Karlskoga i Värmland, för Amerika. För övrigt är det väl så än i dag att är man utomlands och träffar landsmän knyts vänskapsbanden lätt.

Anders

2/7 1960

13/1 1960

Min älskade maka,
vår kära mor, mormor
och svärmor

**Göta Kristina
Magnusson**

* 1/10 1908

† 9/7 1960

har, efter ett tåligt buret lidande, gått hem till Gud. Djupt sörjd och saknad av oss, syskon, övrig släkt och många vänner.

Levar, Nordmaling
11/7 1960.

JOHN MAGNUSSON
Doris och Karl-Gustav
Sylvia, Eva

Enar
Tage

Hennes älsklingsord:
23 kap. Psaltaren.

Jordfästningen äger rum i stillhet i Nordmalings gravkapell måndagen den 18/7 1960 kl. 11.00.

Jordbruksnäringen

Motorspruta städar upp i Nordmalings - skogar

Ett nytt modernt redskap för bl. a. hormonbesprutning av lövsly har under försommaren provats av skogsvårdare i länet. Det är den tyska bärbara motorsprutan Scheffenacker. Den har en 3 hkr 75 cc motor, som ger en mycket hög lufthastighet, 120 meter i sekunden på den utblåsta vätskan. Genom att vätsketillsatsen blandas med luft blir åtgången betydligt mindre än vid användning av vanliga pump- eller manuellt drivna sprutor. Detta trots att besprutningsvätskan till motorsprutan bör vara betydligt mera koncentrerad än vid besprutning med tidigare använda metoder.

långtifrån så dyrbart som många tycks tro. Åtgången av vätska — i Nordmaling användes Esteron extra pris 16:— kr l. — är med motorspruta cirka 3—6 liter per hektar. Vätskekonzentrationen är delvis beroende på vilka trädslag som skall besprutas. Björk fordrar tex betydligt mindre vätska än sälg och rönn. Esteron extra blandas med vatten, men kan även spädas ut med dieselolja eller fotogen.

Anders.

Sprutan är lätt att bära och händig i användning. Den vägen utan vätska — plasttanken rymmer tio liter — endast 11 kg dvs inte mer än en vanligt handdriven spruta. Scheffenackersprutan går även att användas som eldkastare eller till rödfärgning och kalkning.

Svenska Philips kemiska avdelning har bl.a. utlånat en spruta för prov till skogsvårdsstyrelsen i länet och denna spruta är för närvarande i användning i Nordmaling.

— Vi har länge haft en motorspruta på vår önskelista omtalar länsskogsvaktare Lennart Karlsson, Nordmaling, och nu hoppas vi verkligen att vi får en. De prov som företagits visar ju att motorsprutorna är vida överlägsna vanliga sprutor vid bekämpning av lövsly. Sprutan har stor räckvidd — upp till fem sex meter — och den stora hastigheten på den utströmmande vätskan ger rörelse i bladverket och medverkar därigenom till effektiva re besprutning.

— Inte tu tal om att inte den nya spruttypen pekar framåt i tiden. Med motorsprutor kan vi på ett hela annat sätt än tidigare ta upp kampen mot lövslyet, fortsätter länsskogsvaktare Karlsson. Förutom besprutning på hyggen är det ju aktuellt att städa upp på gamla nu övergivna slätterängar och att få tall och gran att växa där det nu är djungelartad lövskog. Det finns många hektar sådana marker med synnerligen god bonitet och som kommer att bli goda skogsmarker bara tall- och granplantorna får tillfälle att hävda sig gentemot lövet.

Hormonbesprutning av lövsly blir

ENS-KURIREN nr 173 torsdagen 28 juli 1960

Gamla prästgården i Nordmaling

Nordmalings gamla prästgård (bilden) har gamla anor och i denna artikel berättas om prästgårdens historia. Den skall — som VK tidigare stiftligt redogjort för — inom kort genomgå en omfattande restaurering.

PRÄSTGÅRD lär det ha funnits i Nordmaling så långt tillbaka som i medeltiden. I äldre skrifter kan man läsa att Nordmalings prästgård haft både biskopssekalation och kungsbänk. Redan Sten Sture då besökte Nordmaling på hemväg från Finland 1491. Flera kungar har på sina Norrlands-resor gästade Nordmalings prästgård ofta efter att ha övernattnat i Grundsunda. Sålunda nämnes Karl IX, Gustaf II Adolf, Karl XI och Gustaf IV Adolf som prästgårdens gäster. De norrländska prästgårderna betraktades närmast som gästgavaregårdar och anskas av både hög och låg skyldiga hålla både huserum och "gästning". Detta var mycket betungande, helst som prästerna ofta hade stor familj. 1614 utdelar Gustaf II Adolf spannmål till flera norrländspräster "som sitta vid stor lundväg och hafva stor gästning". Dit hörde både Nordmaling och Grundsunda.

När den första prästgården byggdes i Nordmaling vet man ej men att den bostad prästen nyttjade mest liknade en dåtida bondgård är säkert. Enligt 1734 års lag stadgas:

"Prästhus skal vara stufwa med två kamrar, kök, bryggshus med bakugn, bod med bohn och loft, visthus, lada med två golf och löps, fähus och stall, alle til den storlek, som särskilt therom stadgat är".

Prästgården anes ha varit en åttaknutig timmergård omkring 14 meter lång, 7 meter bred och 12 stockvar hög. Yttertaket var lågt med röta, säver och takvad, fönstren få, små och blyinfattade.

Under 1700-talets början beskrivs prästgården som förfallen. Det var hårda tider med krig och misär. Norrlandssockarna fick utså svåra påfrestningar. Nordmaling hade inte råd att underhålla sin prästgård trots att två prästfamiljer bodde i den. Vid ett prästmöte 1717 blev församlingen tillhållen att reparera den. Innan detta beslut kom till utförande blev emellertid Nordmaling besatt av ryssarna och prästgården brändes.

Nu var man trungen att i hast skaffa en ny bostad åt prästen. En bondgård inköptes av en bonde i Hålsjö, revs och sattes upp "norr

öf och i en rad öppenhjärtiga artiklar anklagat USA för att stödja hans motståndare i Kambodja. Denna anklagelse inbegriper också hans grannar Thailand, Syd-vietnam och Laos. Vidare fördömer han öppet SEATO, det sydostasatiska blocket, som han anser vara en provokation mot Peking och äventyra den politiska stabiliteten i det aktuella området. Hans mistänksamhet har också riktats mot landets kommunistparti, som han bl a anklagar för en sammansvärjning mot hans liv.

Sihanouks fruktan för aggression från tre sidor har gjort situationen i Kambodja synnerligen besvärlig både för diplomaterna, utländska journalister och tom tillfälliga besökare. (UPI)

på gården". Den byggades 15 meter lång och hade förstuga, kammar, kök och sängstuga. Köket var 3,5 meter i fyrkant med tre fönstergluggar, spis med stolpe och späll. Sängstugan var lika stor som köket och inredd lika. Denna prästgård tjänstgjorde endast några år. Församlingen byggde en ny 17 m lång och högre. Det var år 1725. Nu nämnes för första gången målning, men den tycks prästen ha fått bekosta själv. Väggarna var vitmålade och dörrar, fönsterkarmar och panel brunmålade.

Till prästgården hade alltid hört jord men den hade till en tredjedel avhållits, delvis till komministern. 1730 kom en ny kyrkoherde Olaus Turdin och genom dennes försorg återfördes den ursprungliga jorden men det uppstod tvister och kyrkoherden sökte sig till Bygdså, 1749, under kyrkoherde Johan Unaeus tid, lades grunden till den så gamla prästgården, som ännu efter över 200 år står kvar och numera användes till församlingsgård. Det är fortfarande en mycket vacker byggnad där den ligger lite avskilt från allfarvägen. Till gården leder en lång björkallé.

Prästgården fick nu i nedre våningen fem rum utom förstuga. Både tak och väggar målades. Under de tre efterföljande prästernas tid reparerades och utbyggdes gården och jordbruket förbättrades så att Nordmalings prästboställe 1824 under den myndige prästen Gustaf Oldbergs tid var ett av Nordmalings största jordbruk. Prästgården hade fått större fönster med två skivor med tre rutor, gångjärn och kaesthakar. Väggarna hade fått stänkta tapeter och taken kläddes med karduspapper. Kyrkoherden lät på egen bekostnad insätta kakelugnar. Detta ansågs som lyx, och efter kyrkoherdens död blev hans stärbhus lågt att riva kakelugnarna och återinsätta lerugnar. Denna vandalisering, hindrades dock genom att den nye kyrkoherden övertog kakelugnarna. Kyrkoherde Unaeus lät även på egen bekostnad uppföra en sommarstuga bredvid prästgården. En drängstuga fanns på gården. Den användes nu till scoutlokal. Till prästgården hörde även stall för 8 hästar, med port och lida, stort fähus, lador och visthusbodar, badstuga, svin- och fähus till och med en smedja med härd och bälgr, en skvaltkvern med två stenar vid prästbacken och ett tvätt-hus vid dammen. Tre kornhåsar med tillsammans 28 led fylldes på hösten. Prästen hade husbonndräng, drängar och pigor; dessutom gjorde torparna dagverken. Prästen var socknens största jordbrukare.

Ar 1928 anslås den gamla prästgården omöden och en ny byggs. Lyckligtvis fick den gamla gården stå kvar. Den ligger vackert inbäddad i sommargrönskan med tre blommande äppelträd framför den 14 meter långa verandan. Av den gamla parken, trädgården och kryddgården ser man endast några få spår. Några

halvt förvildade äppelträd står bakom sommarstugan — nuvarande hembygdsgården — och stora lindar skuggar en liten källare.

1891 hade prästerna så mycket arbete att jorden arrenderades ut och 1910 skildes den från prästgården genom ecklesiastikdepartementets boställsordning.

E •